

Gerő (Glück) Tamás

„Árvaházakban nevelkedtem sorstársaimhoz hasonlóan.”

Budapesten születtem 1941 telén Glück Tamás néven. Az üldöztetés éveit a → csillagos házakban és a → gettóban vészeltem át. Apámat belelőtték a Dunába a → nyilasok. Anyám pár hónappal a felszabadulás után meghalt tüdőbajban. Apám testvérei dr. Gerő Géza és Gerő Olga gondomat viselték egész életük során lehetőségük szerint.

Árvaházakban nevelkedtem sorstársaimhoz hasonlóan. Először a mátyásföldi cionista gyermekotthonban találtam magam az ► Apponyi utcában. A reggeleket tornázással kezdtük. Énekeltünk és táncoltunk magyar és héber szövegű dalokra. Csak Izraelben fedeztem fel, hogy ezek → cionista dalok. Máig is emlékszem ketőnek a dallamára. Az első Giszkalay János verse:

*Hívnak engem messze földről balzsamos hegyek,
Sok volt már a szenvedésből én haza megyek,
Idegen itt fű, fa, erdő idegen a táj,
Ám Jiszráel cháj, ám Jisrael cháj.*

A másik Nathan Alterman izraeli költőnek egy verse: *Sir ha-emek* (A völgy dala). Máig is énekelhetem őket.

Utána a ► Cinege úti → Joint által támogatott üdülőjébe vittek. Lehetséges, hogy az említett dalokat itt tanultam. Szép volt az épület, a környék, de leginkább a csokoládékra és a sűrített tejkonzervekre emlékszem. Onnan Debrecenbe, a ► Nagyerdői intézetbe érkeztem. Az idő nagyrészen a debreceni kórházban feküdtem. Először skarlátom volt, majd diftériám és végül szemkötőhártya gyulladásom. Fél évet vesztettem az iskolából, amit a nyáron pótoltam ki. Néhány hónapig a ► Délibáb utcai gyermekotthonban laktam, majd átvittek a ► Vilma királynő úti fiúárvaházba.

Emlékszem a szép emeletes épületre, a templomra az orgonával. A nagy udvarra, ahol sokat fociztunk. A hosszú hálóteremre a két sorban álló ágyakkal. Esténként versenyeztünk ki tud több párnát átugrani, amiket az ágy keretére helyeztük és lepedővel rögzítettük le. Tigrisugrásnak neveztük ezt a sportot. És persze a nevelőkre: nagyrészüket kedvesek és megértőek. Emlékszem főleg a szadista → Wolf Imre tanárra. Gyakran büntetésként csuklóztatott bennünket, és aki nem bírta tovább annak kidobta a ruháit az ablakon a havas udvarra. Kertész István, nálam négy évvel idősebb barátom Svédországból mesélte, hogy nem képes elfelejteni Wolf brutális viselkedését.

*Árvaházi csoportkép Franciska nénivel és Wolf Imrével
Álló sor balról: Havas Tamás (Hirshl); Kertész György, Husz György,
Wittenberger, Blumenthál, Beke Tamás, Cseh Tibor
A felnőttekkel: Blumberger György, Franciska néni Szilágyi Árpádné,
Wolf Imre, Gissinger Péter, Gervai Péter
Ülő sor balról: Szilágyi Zoltán, Vermes László, Friedmann Zoltán,
Lichtenberg, Pollák László, Darvas Gábor, Krausz Tamás, Kehr Andor
Törökülésben: Márkus László, Grád Rudolf, Beck Sándor,
Heimlich György, Glück Tamás, Éliás Gábor*

Az 1948/1949 tanévben az árvaházban tanultam, utána a Vilma királynő út 19. alatti állami iskolában, majd két évig 1950–1952 a Rottenbiller utcai iskolába jártam.

Miután az állam kisajátította a fasori árvaházat, átköltöztünk ► Óbudára a Zichy utca 9-i intézetbe, egy sivár szűkös épületbe. Szerencsénkre az óbudai zsidó templom udvarában focizhattunk. A mi csapatunkat először a jólelkű → Panni és → Franciska nénik nevelték, meg az erőszakos Wolf Imre tanár. Felnőtt fejjel megmagyarázhattam magamnak a viselkedését, hiszen csak kevesen vészelték át a korszakot lelki sérülés nélkül az ő korában. Azonban a kiabálását, „Csürhe zsidók, ti úgy mentek, mint egy csorda”, kísérve minket az úton a Kórház utcai iskolába, nem lehet megbocsájtani.

A következő két évben Wolf mellett → Schwartz Tibor tanár, → Szántó Tivadar igazgató és → Hochberger László neveltek bennünket. Az utóbbi gyermekszerető kiváló tanár volt. Nyáron Tahitófalun fociztunk és fürödtünk a Dunában.

Az általános iskolát a Kórház utcában végeztem. Szeretettel gondolok Ábrahám-néra az osztályfőnökömre, aki kissé kivételezett velünk, az árvákkal. 1955–1959

között a BIH fiúgimnáziumban tanultam a Röck Szilárd utcában. Eleinte villamossal utaztunk oda Óbudáról, majd a Rabbiképző internátusába költöztünk, két emelettel a gimnázium felett. Szerettem az iskolát, a jó hangulatot az osztályban és a kitűnő tanárokat, → Grünwald Fülöp, dr. Zsoldos Jenő igazgatók vezetésével. Különösen említésre méltóak Strasser V. Benő (császár), dr. Baracs Amália, Szántó Tivadar (baka), dr. Mandel Miklósné. Szeretettel gondolok → dr. Scheiber Sándorra, a rabbiképző igazgatójára, aki gondoskodott róla, hogy jól érezzük magunkat az internátusban. Felejthetetlenek a → széder esti vacsorák a vezetésében.

Az 1956-os forradalom után lecsökkent az osztályunk hat tanulóra. Mai napig tartjuk a kapcsolatot postán és öt évenként személyesen. 1966 óta Izraelben élek.